

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 207/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1/ [REDACTED], [REDACTED], 2/ [REDACTED], [REDACTED], a 3/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených JUDr. Ľudovítom Surmom, advokátom, Halenárska 7, Trnava, proti postupu Okresného súdu Nitra v konaní sp. zn. 7C/87/2020 (pôvodne 9C/58/2017) takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Nitra v konaní sp. zn. 7C/87/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
- Okresnému súdu Nitra **prikazuje** v konaní sp. zn. 7C/87/2020 konať bez zbytočných prieťahov.
- Sťažovateľom **priznáva** finančné zadosťučinenie, a to každému po **1 500 eur**, ktoré **je** Okresný súd Nitra **povinný** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Nitra **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 28. marca 2024 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom okresného súdu v civilnom spore s tým, že im bude priznané finančné zadosťučinenie 5 000 eur.

II.

2. Sťažovatelia sa žalobou z júna 2017 proti žalovanej nemocnici, na strane ktorej ako intervenient vystupuje poisťovňa, domáhajú nárokov z poškodenia zdravia maloletej sťažovateľky 1 (dcéry

sťažovateľov 2 a 3). Rozsudkom okresného súdu z februára 2020 v konaní sp. zn. 9C/58/2017 po jeho potvrdení rozsudkom krajského súdu z marca 2021 bola sťažovateľke 1 priznaná náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia 358 302 eur a náhrada nemajetkovej ujmy 100 000 eur a sťažovateľom 2 a 3 náhrada nemajetkovej ujmy po 80 000 eur.

3. Na samostatné konanie (sp. zn. 7C/87/2020) však bol na pojednávaní 7. februára 2020 vylúčený nárok sťažovateľov na náhradu účelne vynaložených nákladov spojených s liečením 3 850,98 eur. V tomto konaní sa konalo prvé pojednávanie 4. decembra 2020, ktoré bolo odročené na 15. január 2021. Pojednávanie nariadené na 15. január 2021 bolo pre pandémiu zrušené. Vec bola v marci 2021 pridelená novej sudkyňi, ktorá v apríli 2021 nariadila pojednávanie na 19. október 2021, ktoré bolo po prednesoch strán odročené na 30. november 2021 s tým, že advokátovi sťažovateľov bolo uložené zabezpečiť účasť sťažovateľky 2 a vyjadriť sa k námietkam intervenienta a jednotlivým čiastkam náhrady škody. Pojednávanie 30. novembra 2021 bolo po prednesoch strán odročené na 8. február 2022 na vyjadrenie žalovanej a intervenienta k listinám, ktoré sťažovatelia predložili na pojednávaní. Advokátovi sťažovateľov bolo uložené špecifikovať čiastky náhrady škody.

4. V decembri 2021 z dôvodu plnení žalovaných sťažovateľa žalobu zobrali sčasti späť, no v januári 2022 ju zmenili tak, že žiadali zaplatiť ďalších 16 575,46 eur. Zmena bola pripustená na pojednávaní 8. februára 2022, ktoré bolo na rozhodnutie o znaleckom dokazovaní odročené na 15. marec 2022. Pojednávania nariadené na 15. marec a 21. jún 2022 boli zrušené pre chorobu sudkyne. Pojednávanie sa konalo 8. septembra 2022 a bolo odročené na 23. marec 2023 s tým, že sa nariadi znalecké dokazovanie. Advokátom strán bolo uložené predložiť otázky znalcovi. V septembri 2022 došlo k ďalšej zmene žaloby, ktorými sťažovateľka 1 žiadala nahradiť náklady spojené s liečením (služba osobnej asistencie) 61 028 eur a sťažovatelia 2 a 3 výdavky spojené s liečením 2 338,58 eur.

5. Uznesením z decembra 2022 bola ustanovená nová znalecká organizácia, no na sťažnosť sťažovateľov a námietky strán k položeným otázkam bolo toto uznesenie v marci 2023 zrušené a rozsah znaleckého dokazovania bol upravený uznesením z mája 2023. Znalecký posudok bol vypracovaný v septembri 2023. Po vyjadrení strán k posudku sa ďalšie pojednávania konali 16. januára 2024 a 20. februára 2024, ktoré bolo odročené na vyhlásenie rozsudku 21. marca 2024. Rozsudok bol vyhlásený 26. marca 2024, no jeho písomné vyhotovenie stranám doručené nebolo.

III.

6. Sťažovatelia zdôrazňujú, že v priebehu konania podali tri sťažnosti na prieťahy v konaní, no okresný súd nevenoval dostatočnú pozornosť príprave pojednávaní, na ktorých nevykonal navrhované dokazovanie a až na pojednávaní v septembri 2022 určil sporné skutkové tvrdenia. To viedlo k zbytočnému odročovaniu pojednávaní. Dokonca bol zmenený termín pojednávania na vyhlásenie rozsudku, ktorý im nebol po vyhlásení doručený. Sťažovatelia zdôrazňujú osobitný význam konania, ktoré sa týka náhrady škody z ublíženia na zdraví sťažovateľky 1, ktorá vyžaduje nepretržitú liečbu a starostlivosť. Finančné zadosťučinenie sťažovatelia odôvodňujú spôsobom, trvaním a závažnosťou porušenia ich základného práva.

7. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že prieťahy zo strany sudcov nezistil. Vo väčšej časti nároku sa konalo priebežne a plynulo. Nečinnosť od marca do októbra 2021 bola spôsobená

pridelením veci novej sudkyňi. Následne sa postupovalo s osobitnou rýchlosťou, pričom potreba skorého rozhodnutia bola sudkyňi komunikovaná aj predsedom súdu. Postup súdu však ovplyvnilo obdobie pandémie a zrušenie dvoch pojednávanií pre objektívnu prekážku – chorobu sudkyne.

IV.

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

9. Konanie o úhradu nákladov spojených s liečením je štandardnou súčasťou rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Predmetom konania je náhrada nákladov na liečenie sťažovateľky 1, ktorá je zavinením žalovanej nemocnice závažne a nezvratne poškodená na zdraví. Jej zdravotný stav potrebuje nepretržitú a finančne náročnú starostlivosť poskytovanú sťažovateľmi 2 a 3. Je zjavné, že konanie je pre sťažovateľov významné a majú záujem na urýchlenom nastolení právnej istoty. K tomu však treba poznamenať, že pôvodne sa konalo len o nároku vo výške 3 850,98 eur a až zmenami žaloby z roku 2022 došlo k jeho rozšíreniu o 16 575,46 eur a 61 028 eur.

10. Vzhľadom na rozsiahlosť a náročnosť poskytovanej liečby bolo potrebné vypracovať znalecký posudok. Do úvahy prichádzal zúžený okruh znalcov, s čím bolo spojené zisťovanie ich možností vypracovať posudok v primeranej lehote. Sťažovatelia predložili na preukázanie svojich nárokov veľké množstvo listín. Vec preto možno hodnotiť ako skutkovo zložitú. K predĺženiu konania prispeli viaceré, čo sa týka rozsahu, podstatné zmeny žaloby z januára a septembra 2022. K tomu však treba uviesť, že pôvodne sa konalo o nároku sťažovateľov, ktorý si uplatnili ešte v konaní, ktoré začalo v júni 2017, pričom nárok sťažovateľov bol na samostatné konanie vylúčený ešte vo februári 2020. Práve nerozhodnutie o nároku sťažovateľov v pôvodnom ešte v roku 2017 začatom konaní viedlo k tomu, že o ich žalobe nebolo rozhodnuté v primeranej lehote. Práve nerozhodnutie o nároku sťažovateľov v pôvodnom konaní viedlo k zmenám žaloby.

11. K tomuto rozhodujúcemu prvku pribudli niekoľkomesačné obdobia nečinnosti okresného súdu. Po vylúčení veci na samostatné konanie vo februári 2020 sa prvé pojednávanie konalo v decembri 2020 a ďalšie v októbri 2021. Nariadenie pojednávanií s odstupom viac ako pol roka, hoc aj v období pandémie, počas ktorej bolo viacero období, ktoré zásadne uskutočnenie pojednávanií neobmedzovali, nemožno považovať za osobitne rýchly prístup okresného súdu. Tomu však nasledoval efektívny postup na pojednávaniach v novembri a decembri 2021 a vo februári 2022. Ďalšie obdobie bolo poznačené chorobou sudkyne, pre ktorú boli zrušené pojednávania v marci a júni 2022. K ďalšiemu predĺženiu konania prispel pomerne komplikovaný postup okresného súdu pri ustanovení znalca a ustálení rozsahu znaleckého dokazovania. To viedlo k tomu, že znalecký posudok bol súdu predložený až po viac ako roku od posledného pojednávania, hoci samotné vypracovanie posudku zabralo len pár mesiacov. Po doručení posudku bol postup okresného súdu priebežný, no k ďalším zbytočným, hoc aj krátkym prietáhom došlo tým, že ani po vyhlásení nebol rozsudok stranám doručený na pojednávaní, na ktorom bolo rozhodnuté.

12. Celkovo tak konanie po rozhodnutí neprávoplatným rozsudkom po neúčelnom vylúčení veci na samostatné konanie trvalo štyri roky. Tomu predchádzal viac ako trojročný postup okresného súdu v konaní, v ktorom bolo rozhodnuté o podstatnej časti nárokov sťažovateľov na náhradu ich nemajetkovej ujmy. Vzhľadom na celkovú dĺžku konania v časti týkajúcej sa náhrady škody, obdobia nesústredenej činnosti súdu, pričom ide najmä o obdobie pred vylúčením veci na samostatné konanie a predmet konania bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti vyhovené a vyslovené, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Keďže konanie stále prebieha, bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy okresnému súdu prikázané konať bez zbytočných prietáhov.

13. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak tomu je aj v prípade sťažovateľov. Pri určení výšky finančného zadosťučinenia po 1 500 eur pre každého zo sťažovateľov bola zohľadnená celková dĺžka konania, jeho faktická náročnosť spočívajúca aj v zmenách žaloby sťažovateľov a to, že sťažovatelia podali ústavnú sťažnosť až potom, keď okresný súd vo veci rozhodol, a tým nastolil určitú mieru ich právnej istoty.

V.

14. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľov odôvodňuje, aby im ústavný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov priznal náhradu trov konania, ktoré vznikli ich právnym zastúpením a ktorých výška 713,96 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo veci zastupovania pred ústavným súdom je jedna štvrtina výpočtového základu, ktorým je priemerná mzda za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovatelia majú preto nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 343,25 eur), čo je spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2x13,73) 713,96 eur. Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľov je platiteľom dane z pridanej hodnoty, k tejto sume treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 142,79 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2024

Robert Šorl
predseda senátu